

فطری بودن دین

استاد شهید آیت الله مرتضی مطهری

www.ketab.ir

انتشارات صدرا

ISBN: 978-622-6259-01-1 728-777-7242-1

سرشناسه
 عنوان و نام پدیدآور
 مشخصات نشر
 مشخصات ظاهری
 شابک
 وضعیت فهرست‌نویسی
 موضوع
 موضوع
 رده‌بندی کنگره
 رده‌بندی دیویی

مطهری، مرتضی، ۱۲۹۸-۱۳۵۸.
 فطری بودن دین / مرتضی مطهری.
 تهران: صدرا، ۱۳۹۸.
 ۲۰۸ ص.
 978-622-6789-01-1
 فاپا
 فطرت - جنبه‌های قرآنی
 فلسفه و دین
 BP ۲۱۶ / ۵
 ۲۹۷ / ۴۲

فطری بودن دین

اثر: استاد شهید آیت الله مرتضی مطهری
 نوبت چاپ: پنجم / دی ۱۴۰۲ مطابق با جمادی الثانی ۱۴۴۵
 تعداد: ۷۰۰ نسخه

بها: ۹۹/۰۰۰ تومان

حروفچینی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ فجر (۱۰۰۱۳۹۵). تلفن: ۳۳۱۱۹۷۹۶
 ناشر: انتشارات صدرا (با کسب اجازه از شورای نظارت بر نشر آثار استاد شهید)
 کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص ناشر است.

*تهران: شعبه ۱: خیابان ناصرخسرو، مقابل دارالفنون، کوچه دکتر مسعود، تلفن: ۳۳۹۱۵۱۳۰

شعبه ۲: خیابان انقلاب بین خ دانشگاه و ابوریحان، پلاک ۱۱۶۴ - تلفن: ۶۶۴۶۱۰۸۶

*قم: شعبه ۱: خیابان ارم، تلفن: ۳۷۷۳۱۵۲۲، دورنگار: ۳۷۷۴۷۳۱۴

شعبه ۲: مجتمع ناشران، تلفن: ۳۷۸۴۷۵۹۵

پایگاه اینترنتی و فروشگاه آنلاین: motahari.org

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۸۹-۰۱-۱ ISBN: 978-622-6789-01-1

فهرست مطالب

مقدمه ۷

فطرت در قرآن و حدیث

- آیه سوره روم ۱۰
- لغت فطرت ۱۱
- معنی و تفسیر آیه ۱۱
- آیه سوره بقره ۱۵
- نگاهی به آیه ذرّ ۱۶
- حدیث نبوی ۱۷
- سخن علی علیه السلام ۱۸
- نقطه مقابل «فطری» ۲۳
- فطری بودن دین و اخلاق ۲۴
- ابراهیم، حی بن یقظان قرآن ۲۵
- پرسش و پاسخ ۲۸

دریافتها و گرایشهای فطری انسان

- نظریه هگل درباره ماهیت اشیاء (اصل تأثیر متقابل) ۴۸
- فرق فطرت با سرشت ۵۰
- مفهوم «ابتدایی بودن» در کلمه فطرت ۵۳
- فرضیه قرآن ۵۵

- ۵۶..... بیان نویسنده کتاب ذره بی انتها
- ۵۷..... امور فطری
- ۵۸..... دریافتهای انسان
- ۶۰..... آیا اصول قضاوتهای انسان فطری است؟
گرایشهای انسان:
- ۶۲..... ۱. گرایشهای مرتبط با روابط مادی
۲. گرایشهای مقدس:
- ۶۳..... الف. گرایش به مقدسات اخلاقی
- ۶۵..... ب. گرایش به علم
- ۶۶..... دو نمونه
- ۶۸..... نظریه ضد فطرت
- ۶۹..... پرسش و پاسخ

رابطه فطرت با مسئله شناخت

- ۸۳..... نظریه اکتسابی بودن دین
- ۸۴..... معنی فطری بودن دین از نظر قرآن
مسئله «شناخت» در اروپا:
- ۸۷..... ۱. نظریه کانت
- ۹۰..... ۲. نظریه هگل
- ۹۱..... ۳. نظریه مارکسیستها
- ۹۳..... فرق تجربه با استقراء
- ۹۷..... فطرت بی نهایت خواهی در انسان

دو دلیل بر فطری بودن دین

علامت فطری بودن:

- ۱۰۰..... ۱. عمومیت
- ۱۰۲..... سخن ویل دورانت درباره دین

- ۱۰۳..... ریشه‌های بی‌دینی‌ها / یک نمونه
- ۱۰۵..... ۲. ریشه‌کن نشدن

نظریات مخالف نظریه فطرت

- ۱۱۱..... معنی فطری بودن
- ۱۱۲..... نظریات مقابل
- ۱۱۳..... نظریه روح اجتماعی
- ۱۱۶..... توجیه دین از نظر روح اجتماعی
- ۱۱۸..... نظریه محیط
- ۱۱۹..... ماهیت عادت
- ۱۲۲..... تأثیر عمل بر روح انسان
- ۱۲۴..... مسئله مسخ، بویید نظریه فطرت
- ۱۲۶..... خلود در عذاب از دیدگاه نظریه فطرت
- ۱۲۷..... سازندگی کار فقط با نظریه روحی‌گرا سازگار است
- ۱۳۰..... پرسش و پاسخ

فطری بودن دین و آیه در

- ۱۴۲..... آیا خداجویی فطری است؟
- ۱۴۴..... آیا قبول وجود خدا فطری است؟
- ۱۴۷..... آیا خداپرستی فطری است؟
- ۱۵۲..... توضیح بیشتر درباره آیه در
- ۱۵۴..... تفسیر مبتنی بر برخی روایات
- ۱۵۵..... رد این تفسیر
- ۱۵۹..... بیان علامه طباطبایی
- ۱۶۱..... آیه سوره یاسین
- ۱۶۲..... پرسش و پاسخ

فطری بودن دین و مسئله علّیت غایی

- ۱۶۶..... آیه سوره روم.....
- ۱۷۳..... مسئله علّیت غایی.....
- ۱۷۴..... اصل غائیت یا هدایت درونی در قرآن.....
- ۱۷۷..... سخن خواجه نصیر.....
- ۱۷۷..... هدایت‌های اجتماعی در انسان.....
- ۱۷۹..... فرق حکمت عملی با حکمت نظری.....
- ۱۸۲..... نقد سخن دکتر هشترودی.....
- ۱۸۵..... ریشه باید‌های مطلق.....
- ۱۸۸..... سخن رسول اکرم.....
- ۱۸۹..... پرسش و پاسخ.....
- ۲۰۳..... فهرستها.....

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

کتاب حاضر تنظیم شده شش جلسه بحث و انتقاد انجمن اسلامی پزشکان در سال ۱۳۵۵ هجری شمسی توسط استاد شهید آیت الله مرتضی مطهری در موضوع «فطرت» است. محور بحث، فطری بودن دین است؛ لذا برای آنکه با سایر کتابهای استاد درباره فطرت اشتباه نشود، همین نام برای این کتاب انتخاب شد، ضمن این که این عنوان در کتاب توسط استاد بارها تکرار شده است.

همان طور که خواننده محترم مطلع است موضوع «فطرت» از نظر آن اسلام شناس شهید مادر معارف اسلامی و مبنای جهان بینی و ایدئولوژی اسلامی است، به همین جهت ایشان این موضوع را در چهار مقام مورد بحث قرار داده اند؛ یکی در جمع معلمان و مربیان مدرسه نیکان تهران که آن مباحث تحت عنوان «فطرت» منتشر شده است. دوم در حوزه علمیه قم و در جمع برخی طلاب فاضل که تقریرات آن مباحث به صورت کتاب فطرت در قرآن (جلد سوم معارف قرآن) درآمده است. سوم در انجمن اسلامی پزشکان که کتاب حاضر را تشکیل می دهد و چهارم در جلسه ای موسوم به «جلسه یزیدها» که چون مباحث آن جنبه تربیتی نیز پیدا کرده است در کتابی تحت عنوان فطرت و تربیت همزمان با این کتاب منتشر شده است.

تاریخ هر چهار بحث به سالهای ۱۳۵۵ تا ۱۳۵۷ هجری شمسی بازمی‌گردد.

نکته قابل توجه این است که گرچه موضوع هر چهار سلسله سخنرانی یکی است و طبعاً مشترکاتی وجود دارد ولی در هریک از آنها موضوعات فرعی و مطالب و بیانهای جدید و بدیعی یافت می‌شود، ضمن این که سبک بحث در هر کدام به تناسب مستمعین متفاوت بوده است. در این کتاب مطالب جدید نسبت به سه کتاب دیگر فراوان است. معمولاً در پایان جلسه، پرسش و پاسخ انجام شده و همین پرسشها افقهای جدیدی را پیش روی استاد گشوده و بر غنای بحث افزوده است؛ ضمن این که نوع برخورد استاد با سؤالات، سعه صدر و روی گشاده ایشان را در مواجهه با نقد سخن نشان می‌دهد، چیزی که امروز به شدت به آن نیاز مندیم.

تنظیم و ویرایش علمی این کتاب توسط آقای دکتر علی مطهری (عضو هیئت علمی گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران) انجام شده است.

از خدای متعال توفیق بیشتر در نشر آثار آن اسلام‌شناس عظیم‌الشان و آن حاصل عمر و پاره تن امام خمینی (ره) مسئلت می‌کنیم.

۲۱ مردادماه ۱۳۹۸

برابر با عید قربان ۱۴۴۱

موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)